

λογήτως μεταβάλλεται από έρωμένης τοῦ Μου-
χτάρεις μητέρα τυπτομένην ὑπὸ τοῦ συνειδότης,
καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς μάρτυρα τῆς πίστεως. Οὐ
μόνον στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης εἰς τὰ ἐπικά
πρόσωπα πλαστικότητος, ἀλλὰ δὲν εἶνε οὐδ' ἄν-
θρωπίνως ποιητική, εἶνε ἐν ἐνὶ λόγῳ ῥομαντική
ἡρώϊς μὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματα τοῦ εἶδους. Βρα-
δύτερον καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς διέγνωσε καὶ ἐμ-
μέσως ἀπεδοκίμασε τὰ παραπτώματα τοῦ ἔρ-
γου του. Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ «Διάκου» κατα-
δικάζων ἀμετακλήτως τὸν ῥομαντισμὸν «ὡς νο-
θευτὴν καὶ διαφθορέα τοῦ ἀληθοῦς ὀργανισμοῦ
τῆς ἰθαγενοῦς γραμματολογίας», προσθέτει ἐν
ὑποσημειώσει μετὰ ἄλλων: «Ὁ ἡμέτερος Θω-
μασάιος ἀπευθύνας μοι ἐσχάτως τὰς φιλικὰς συμ-
βουλὰς του μὲ προτρέπει νὰ φοβοῦμαι καὶ νὰ
φευγῶ ὅσον ἔνεστι τὸν ἄσιανὸν ἐρωτολόγον ὡς
ὀλεθριώτερον τοῦ Παρισινοῦ, ὑπαινιττόμενος βε-
βαίως σκηρὰς τινας ἐκ τῶν ἐν τῇ Κυρῇ Φρο-
σῆνῃ». Καὶ γενναϊότερον ἔτι ἐν φιλικῇ ἐπιστολῇ
διαβεβαίει ὅτι δύο σελίδας τοῦ «Διάκου» του
δὲν ἀνταλάσσει πρὸς ὅλα τὰ ἄσματα τῆς Φρο-
σῆνης.

Ὡς εὐστόχως παρετηρήθη ὑπ' ἄλλων ἀρμο-
διωτέρων ἐμοῦ οὐδεὶς ἐν τοῖς προλόγοις του
ἔγραψε τόσα κατὰ τοῦ ῥομαντισμοῦ καὶ οὐδεὶς
ὑπῆρξε ῥομαντικώτερος τοῦ Βαλαωρίτου. Ἄλλ'
οὕτω συνήθως συμβαίνει. Μεγάλοι καλλιτέχναι
μορφοῦσι τὰ ἔργα των ἀσυνειδήτως ὑπέκοντες
εἰς δυσσεχιγνιάτους ῥοπὰς, ἄλλα θέλοντες, καὶ
ἄλλα κατορθύντες. Ἀνέγνων ποτὲ ὅτι ὁ Γκαῖτε
καὶ ὁ Σίλλερ ἐπὶ μακρὸν ἀλληλογραφοῦντες συ-
νεζήτουν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ νεωτέρου
ἔπους, καὶ ἔπλαττον κανόνας, καὶ ὑπέθετον νό-
μους. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τούτων ὁ Γκαῖτε
ἔγραψε τὸν «Ἐρμάννον καὶ τὴν Δωροθέαν.»
Περαιτωθέντος τοῦ ἔργου, εἶδεν ὅτι οἱ κανόνες
καὶ οἱ νόμοι εἰς οὐδὲν εἶχον ὠφελήσει.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Εὐκολώτερον δύναται νὰ καταστείλῃ τις τὴν πρώτην
ἐπιθυμίαν παρὰ νὰ εὐχαριστήσῃ πάσας τὰς μετέπειτα.

*

Ἡ ἐλπίς εἶνε δάνειον τῆς εὐτυχίας.

*

Ἄν ὅστις ἀγαπᾷ δὲν σκέπτεται — ἄρα ὅστις σκέπτεται
δὲν ἀγαπᾷ.

*

Τὸ μέλλον ἐν τῷ ἔρωτι ρίπτει εἰς λήθην τὸ παρελθόν.

*

Ἐν τῇ φιλίᾳ παρέχει τις ἐκ τοῦ περισσεύματος, ἐν
δὲ τῷ ἔρωτι ἐκ τοῦ ἐλλείμματος.

*

Φιλαρέσκεια εἶνε ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀρέσκειν ἄνευ τῆς
ἀνάγκης τοῦ ἀγαπᾶν.

Ἡ παρὰ πόδας ἐπιστολή, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀριστο-
τέλους Βαλαωρίτου, εὐμενῶς ἀνεκινώθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ.
Ἐμ. Ροῖδου, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται. Ἐκ ταύτης ἀφρέθη-
σαν μέρη τινὰ μόνον ἀναφερόμενα εἰς πρόσωπα, κατὰ τὰ
λοιπὰ δὲ δημοσιεύεται ὡς ἔχει. Ἐν αὐτῇ ὡς καὶ ἐν ἐτέρᾳ
ἐπιστολῇ τοῦ ποιητοῦ, τὴν ὅποιαν θὰ καταχωρίσωμεν εἰς
τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς Ἐστίας, ζωηρῶς ἀπεικονίζεται ἡ
διάνοια τοῦ ἀνδρὸς καὶ αἱ φιλολογικαὶ αὐτοῦ γνώμαι· ἰδίᾳ
δ' αἱ περὶ ποιήσεως καὶ γλώσσης δοξααὶ αἱ περιεχόμεναι
ἐν αὐταῖς χαρακτηρίζουσιν ἄριστα τὸν Βαλαωρίτην. Ἐν
ἐποχῇ καθ' ἣν μεγάλη σημασία ἀποδίδεται εἰς τὴν δημο-
σίευσιν τῆς ἀλληλογραφίας τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, καθ' ὅσον
ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐπιστολαῖς τὸ ἥθος σπουδάζεται ἐκ τοῦ
φυσικοῦ, ὡς εἰπεῖν, καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου ἀποκα-
λύπτεται καθαρώτερον ἢ ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτοῦ, δημο-
σίευσιν ἐπιστολῶν, ὡς ἡ κατωτέρω, καθίσταται ἀπαραίτητος
πρὸς διευκρίνισιν τῆς φυσιογνωμίας τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν αἰδοῦ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Α'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ἐν Λευκάδι τῇ 3 Νοεμ. 1877

Φίλτατε Ροῖδην.

Ἀπευστὶ κατεβρόχθισα ἡ μονορουφί κατέ-
πια τὰς δύο περὶ Ἑλληνικῆς συγχερόνου κριτι-
κῆς καὶ ποιήσεως διατριβὰς σου. Σὲ εὐχαριστῶ
δὲ πολὺ πολὺ ὅχι μόνον διὰ τὴν φιλικωτάτην
ἐπιστολήν σου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὑψηλὴν θέσιν
ἣν μοι παρεχώρησες ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ
ποιήσει καὶ τὴν ὅποιαν φοβοῦμαι μὴ δὲν ἀξίζω.

Νὰ φέρῃ τις κρίσιν ἐπὶ κριτικῶν ἔργων ἰδι-
κῶν σου, φίλτατε Μανώλη, εἶναι ἐπιχειρήσεως δει-
νῆ, προκειμένου μάλιστα ν' ἀποφανθῇ τις ἐκ τοῦ
προχείρου ἐπὶ ζητημάτων σκοτεινῶν δικαίως
προκαλεσάντων τὰς ἐρεῦνας τῶν φιλοσόφων πά-
σης ἐποχῆς καὶ πάσης ἐθνότητος. Ἐπειτα τί νὰ
σοὶ εἴπω; Σὺ εἶσαι φοβερός ἄνθρωπος! Ἀλλοί-
μονον εἰς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον συλλάβης ἀντιφά-
σκοντα, ἀρνούμενον παλαιὰν τινα δοξασίαν!
Τότε τὸν προσμένει ἀφρευκτος θάνατος, ὀδυνηρὸν
μαρτύριον καθὼς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφεῦρεν ὁ φί-
λος μου Ἀλήπασας διὰ τὸν Κατσαντώνην...

Ὅπως δὴποτε θὰ σοῦ εἴπω καθὰ τὴν γνώ-
μην μου ὅσον μοι τὸ ἐπιτρέπουν τὰ στενὰ ὅρια
μιάς ἐπιστολῆς καὶ ἄς γίνῃ ἡ λίμνη θάλασσα.
Ἐπὶ ζητημάτων τόσο στενῶς συνδεομένων μετὰ
τῆς μελλούσης τύχης τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως,
ἀπαιτεῖται ἀπόλυτος ἐλευθερία συζητήσεως διότι
μόνον δι' αὐτῆς θὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ ἀλήθεια.

Ὁ Βλάχος ἐβλασφήμησεν ἀναντιρρήτως εἰ-
πὼν ὅτι «ἐγγενὲς εἶναι τῇ ψυχῇ τοῦ ποιητοῦ τὸ
ποιητικὸν τάλαντον καὶ μάτην ἤθελε μοχθήσει
ἀντλῶν ἐξωθεν ποιητικὰς ἐμπνεύσεις δ' ἔχων πε-
ζὴν τὴν διάνοιαν ἢ χαμαιπετὴ τὴν φαντασίαν»
καὶ ὅτι «παρορμήσεως δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην οἱ
ἀληθεῖς ποιηταὶ» καὶ τὴν βλασφημίαν ταύτην
ἐτιμώρησες αὐστηρότατα ἀντιταξάς κατὰ τοῦ